9д. татар

موسی جارالله

зала 7
шкафъ
полка 8 № 40

142/388

Из фондов Российской национальной библиотеки

حقوق اساسیه

(١٢٤ ستاتیه)

١٩٠٦ سنه آپریل ٢٣ ده تصدیق قیلنمش
اساس قانونلر .

(اڭ صوڭ نشر قیلنمش قانون مجلهسنڭ برنچی جلدندن ترجمه .)

یدی سکز یوز صحیفهلك «اصلاحات اساسلری» اسملی کتابدن بر کیسهك .

روسیهده مسلمان غراژدانلرڭ هر برینه دولتڭ اساس قانونلرینی بیلمك تیوشدر، یاخود لااقل، مفیددر. بوڭا کوره، «اصلاحات اساسلری»نده درج قیلنمش «دولتڭ اساس قانونلری» علی حده رساله شکلنده ده نشر قیلندی .

پتروغراد،
محمد علیم مقصودف مطبعهسی .

Типографія М-А. Максутова, Петроградъ, Серпуховская ул., д. 2. 1916.

موسى جار الله

Татар.
3-4982

حقوق اساسیه

(۱۲٤ ستاتیه)

۱۹۰٦ سنه آپریل ۲۳ ده تصدیق قیلنمش
اساس قانونلر.

(اڭ صوڭ نشر قیلنمش قانون مجلەسنڭ برنچی جلدندن ترجمه.)

یدی سکز یوز صحیفەلك «اصلاحات اساسلری» اسملی کتابدن بر کیسەك.

روسیه ده مسلمان غرازدانلرڭ هر برینه دولتڭ اساس قانونلرینی بیلمك تیوشدر، یاخود لااقل، مفیددر. بوڭا کوره، «اصلاحات اساسلری»نده درج قیلنمش «دولتڭ اساس قانونلری» علی حده رساله شکلنده ده نشر قیلندی.

پتروغراد.
محمد علیم مقصودف مطبعەسی.

Типографія М-А. Максутова, Петроградъ, Серпуховская ул., д. 2. 1916.

Из фондов Российской национальной библиотеки

دولتڭ اساس قانونلری.

دولت شوراسنڭ دولت دوماسنڭ ۱۹۰۶ سنه آپریل ۲۷ ده دعوت قیلنەچقلری فیورال ۲۰ اوقازیله اعلان قیلندقدن صوڭ، روسیه ده انتخاب حرکتلری باشلاندی. سیەزدلرمزڭ قرارلرینه موافق، روسیه مسلمانلری ده انتخاب حرکتلرینه اشتراك ایتدیلر. او وقت جریدەلرڭ تخمینلرینه خلقڭ امیدینه کوره، دولت دوماسنده ایللی بش آلتمش قدر مسلمان وکیل بولنمق مأمول ایدی.

۱۹۰۶ سنه آپریل ۲۳ اوقازیله مینسترلر قومیتەسی الغا قیلندی. هم ده او کون ده دولتڭ اساس قانونلری تصدیق قیلنوب، روسیه ده قونستیتوتسیه تأسیس قیلندی.

۱۹۰۶ سنه آپریل ۲۳ اوقازیله تصدیق قیلنمش اساس قانونلرڭ (*) ترجمەسی:

1) روسیه دولتی تقسیم قبول ایتمز بر دولتدر.

2) بویوك فینلەندیه کنەزلگی، دولتڭ بر کیسەگی اولوب، اوزینڭ داخلی اموریده خصوصی قانونلر اوزره اداره قیلنور.

(*) قونستیتوتسیه سوزینی قانون اساسی سوزیله ترجمه ایتمك مقبول اولمشدر. شو ترجمه مفردات جهتیله هر نه قدر درست ایسه ده، ترکیب جهتیله عربیدر. بوڭا کوره بن ترجمه ده تورکی ترکیبی اختیارایدوب، اساس قانون سوزیله ترجمه ایتدم. «اساس قانونلر» سوزی Основные Госуд. Законы سوزینه ده اڭ موافق ترجمه اولور.

Из фондов Российской национальной библиотеки

3) روس لسانی دولتڭ عمومی لسانی اولوب؛ بری بحری عسکرلره، دولت هم جماعت اداره‌لرینه مجبوری اولور. محلی لسانلری دولت یا جماعت اداره‌لرنده استعمال صورتلری خصوصی زاقونلرده تعیین قیلنه بیلور.

4) اوز ایرکلی الڭ اوستون ولاست بوتون روسیه ایمپراطورینه مخصوصدر. یالگز قورقو تأثیریله توگل، بلکه وجدان قوتیله ده ایمپراطورڭ ولاستنه اطاعت ایتمگی الله امر ایتمشدر. (٤*)

5) ایمپراطورڭ ذات شاهانه‌سی مقدسدر معصومدر.

6) دورتنچی ماده ده بیان قیلنمش ولاست ایمپراطوریتسه حضرتلرینه مخصوص اولور، اگرده سلطنت تختی قانونده کوسترلمش وارثلك اصولیله خاتون قزلرڭ برینه ایرشور ایسه. ایمپراطوریتسه زوجی، ایمپراطورلرڭ خاتونلری کبی، احترامله امتیازاره نائل ایسه ده، ایمپراطورلق لقبلرینی اقتدارینی حائز اولماز.

7) دولت شوراسیله دولت دوماسیله برلك ده، ایمپراطور حضرتلری قوه تشریعیه‌سنه فعلیت ویرور. (یعنی: زاقون وضع ایدر.) (٧*)

8) شروع حقی، ابتدا حقی تشریع خصوصلرینڭ هر برنده ایمپراطور حضرتلرینه عائد اولور. دولتڭ اساس قانونلری دولت شوراسنده دولت دوماسنده تفتیش قیلنه بیلور، یالگز ایمپراطورڭ مساعده‌سیله. (٨*)

9) ایمپراطور حضرتلری قانونلری تصدیق ایدر. ایمپراطورڭ تصدیقی بولنمادقچه، هیچ بر قانون اوزینڭ کمالنه نائل اولاماز.

10) اداره قوتی تمامیله، بوتون روسیه دائره‌سنده ایمپراطور حضرتلرینه عائددر. باش اداره‌ده ایمپراطورڭ اختیاری بلاواسطه عمل

(٤*) اوز ایرکلی الڭ اوستون ولاست=Самодер. Верхов. власть شو ترجمه الڭ ساده الڭ موافق ترجمه اولسه کرك.

ولاست سوزی: ایرك، اختیار، حق، قانون، تصرف، قوت معنالرنده مستعمل اولمق اعتباریله، بوراده اوزینی اختیار ایتدم. گوزل سوزدر.

(٧*) قوه تشریعیه، تشریع قوتی=Законодат. власть

فعلیت ویرور، عمله کتورر=Осуществляетъ

(٨*) شروع، ابتدا، تشبث=починъ

(٩*) اوزینڭ کمالنه نائل اولاماز=Не можетъ имѣть своего совершеніе

Из фондов Российской Национальной библиотеки

ایدر. تابع اداره اشلرنده ولاستڭ معین درجه‌سی ایمپراطور حضرتلری طرفندن، زاقونلره موافق صورت‌ده، باشقه آدملره محلله امانت قیلنور؛ ایمپراطورڭ نامیله فرمانیله عمل ایدرلر.

11) ایمپراطور حضرتلری، اوزینڭ اختیار شاهانه‌سیله عمل ایدوب، دولتڭ هر نوع اداره شعبه‌لرینی تشکیل ایتمك، هم‌ده اداره شعبه‌لرینڭ هر برینی عمل وظیفه‌لرینه کوندورمك خصوصلرنده، قانون طلبنه موافق اولمق اوزره، اوقاز اعلان ایدر؛ دولت قانونلرینی تماميله ایفا ایتدرمك خصوصلرینه فرمان ویرور.

12) اجنبی دولتلرله خارجی معامله‌لرڭ هر برنده ایمپراطور حضرتلری باش رهبر اولور. بین‌الملل سیاست مسلکی‌ده ایمپراطورڭ اختیار شاهانه‌سیله تعیین قیلنور.

13) حرب اعلان ایتمك، صلح عقد ایتمك، معاهده‌لری امضا ایتمك ایمپراطورڭ اختیار شاهانه‌سنه عائددر.

14) ایمپراطور حضرتلری آرمیه هم فلوطڭ (بری بحری عسکرڭ) عمومی باش قائدیدر. دولتڭ مسلح بوتون قوه بریه‌سی بحریه‌سی اوزرنده باش حاکملك شرفی ایمپراطورڭ اقتدار شاهانه‌سنه مخصوص اولور. آرمیه هم فلوطڭ تشکیلاتلرینی تعیین ایدر؛ عسکرلری اورونلاشدرمق، حاضرلك سفربرلك حالنه قویمق، تعلیم ایتدرمك، آرمیه هم فلوط مأمورلرینڭ خدمت نظاملرینی تعیین ایتمك حقلرنده، عمومیتله، دولتڭ مسلح قوه‌لرینه مدافعه‌سنه دائر هر بر خصوص‌ده، ایمپراطور حضرتلری اوقاز هم فرمان اعلان ایدر. قره‌پوست رایونلرنده، آرمیه یا فلوط ایچون حاجت اورونلرده اقامت ایتمك ملك آلمق کبی حقوقلری منع ایتمك اختیاری‌ده ایمپراطورڭ اراده شاهانه‌سنه عائددر.

15) ایمپراطور قطعه‌لری اداره حربیه یا عرفیه حالنه وضع ایده بیلور.

16) مونه‌ته (آقچه) صوقدرمق، شکللرینی تعیین ایتمك حقی ایمپراطوره مخصوصدر.

17) ایمپراطور حضرتلری مینسترلر شوراسنڭ رئیسینی، مینسترلری، نظارت شعبه‌لرینڭ باش مدیرلرینی تصدیق ایدر، عزل ایدر. هم ده سائر مأمورلری ده، اگر ده تصدیقلری عزللری خصوصنده معین بر ترتیب قانون ده بیان قیلنمامش ایسه.

18) ایمپراطور حضرتلری، دولت خدمتلرینه کوره، مطلوب تحدیدلری مأمورلر حقنده اوزینڭ اختیار شاهانه‌سیله وضع ایدر. (١٨*)

19) ایمپراطور حضرتلری القاب، نشان، دولت امتیازلرینی، حقوق حالیه‌یی احسان ایدر؛ احساناتڭ شرطلری ده ترتیبی ده اراده شاهانه‌سیله تعیین قیلنور. (١٩*)

20) ایمپراطور حضرتلری اوزینڭ خاص ملکی اولان املاك خاصه حقنده هم‌ده سرای ملکلری حقنده بالذات اوزی اوقاز هم فرمان اعلان ایدر. سرای ملکلری وقتڭ ایمپراطورینه ملك اولوب؛ وصیت قیلنمق، تقسیم قیلنمق، تملیك قیلنمق کبی تصرفلری هیچ بر صورتله قابل اولماز. ایمپراطورڭ خاص ملکلری ده ویرگولردن آلوملردن هر وقت آزاد اولور. (٢٠*)

21) ایمپراطور فامیلیه‌سنڭ نفقه‌لرینی تأمین ایچون تعیین قیلنمش املاك ده تصرف حقی، فامیلیه رئیسی اولمق شرفیله، ایمپراطور حضرتلرینه عائددر. سرای ناظرینه تابع مؤسسه‌لرڭ تشکیلاتلرینی هم‌ده اداره ایتمك ترتیبلرینی تعیین اختیاری ده ایمپراطور حضرتلرینه عائد اولور. (٢١*)

22) حکم- قانون قوتیله تأسیس قیلنمش عدلیه محکمه‌لرنده ایمپراطور حضرتلری نامندن تعیین قیلنوب، عدلیه محکمه‌لرینڭ قرارلری ایمپراطورڭ نام همایونیله تنفیذ قیلنور. (٢٢*)

(١٨*) دولت خدمتلری = Государст. службы

تحدیدلر = Ограниченія

(١٩*) القاب = титулы. — نشان = Орденъ

دولت امتیازلری = Государст. отличія

حقوق حالیه = Права состоянія

(٢٠*) املاك خاصه = Личная собств. Императора

سرای ملکلری — Государево имѣніе

(٢١*) فامیلیه نفقه‌سنه تعیین قیلنمش املاك = Удѣльныя Имущества

(٢٢*) حکم = Судебная власть

23) ایمپراطور حضرتلرینڭ اختیار شاهانه‌لرینه عائد اولور: محکوملره مرحمت ایتمك، جزالرینی تخفیف ایتمك؛ جنایت مرتکبلرینه عفو عمومی اعلان ایدوب محکوملکلرینی جزالرینی مسئولیتارینی تمام رفع ایتمك، نقدی جزالری نقدی جریمه‌لری شفقت شاهانه یولیله اسقاط ایتمك، هم ده، باشقه‌لرڭ مصلحتلرینه حقوق مدنیه‌لرینه ضرری یوق صورتلرده، مرحمت شاهانه‌لرینی احسان ایتمك. (٢٣*)

24) ایمپراطور حضرتلرینڭ، اداره عالیه اصولیله یاخود بالذات اوزیله نشر قیلنه‌چق، اوقازلری فرمانلری - مینسترلر شوراسنڭ رئیسی طرفندن یاخود فرمان آلاچق مینستر یا شعبه مدیری طرفندن تأکید قیلنوب سه‌نات طرفندن اعلان قیلنور.

تخت وارثلگی حقنده.

25) بوتون روسیه‌ده ایمپراطورلق تختی شوکون عافیت اوزره سلطنت ایتوچی عائله شاهانه‌ده ارثیدر.

26) روسیه ایمپراطورلغی تختندن ناقابل افتراقدر: پولشه تختیله، فینلەندیه تختی.

27) هر ایکی جنسڭ (اوغلڭ قزڭ) تخت وارثلگنه حقلری واردر. لکن اڭ بویوك اوغلله عائد اولمق اصولیله، ار جنسی ترجیح قیلنور. اڭ صوڭ بطن ار جنسی منقرض اولور ایسه، وارثلك خاتون بطننه کوچەر، نیابت حقوقیله.

28) بوڭا کوره، تخت وارثلگی ایمپراطورڭ اوغلنه، صوڭره اوغل واسطه‌سیله نسلنه مخصوص اولور.

29) بویوك اوغلڭ نسلی قالماسه، تخت وارثلگی ایکنچی اوغلڭ اوزینه یا نسلنه انتقال ایدوب، ایکنچی اوغلڭ ده نسلی یوق ایسه، تخت وارثلگی اوچنچی اوغلڭ نسلنه انتقال ایدر. و هاکذا.

(٢٣*) نقدی جزالر، نقدی جریمه‌لر=Взысканія

(٢٤*) اداره عالیه اصولیله=Въ порядкѣ верхоз. управ.

فرمان آلاچق مینستر = Подлежащ. Министръ

30) ایمپراطور اوغللرینڭ نسلی منقرض اولور ایسه، تخت وارثلگی همان شو سلاله ده قالوب؛ سلطنت تختنه الڭ یاقین اولمق حقیله، صوڭ پادشاهلق ایتمش ایمپراطورڭ قز نسلنه انتقال ایدر. صوڭره اولگی ترتیب اوزره شو نسل ده دوام ایدوب، اوغللری قزلره ترجیح قاعده‌سی رعایه قیلنور؛ لکن وارثلك انتقالنده واسطه اولمش خاتون وارثلکدن هیچ بر وقت محروم اولماز. (۳۰*)

31) شو نسل منقرض اولور ایسه، تخت وارثلگی روباشی ایمپراطورڭ بویوك اوغلی نسلنده خاتون طارماغنه کوچوب، شو بویوك اوغلڭ صوڭ پادشاهلق ایتمش نسلنه الڭ یاقین خاتون تخت وارثی اولور، بویوك طارماغڭ بالالری آراسندن؛ بالالر طارماغی یوق ایسه، قارندشلر طارماغندن. اگرده بویله یاقین نسلدش خاتون قالمامش ایسه، او خاتونڭ ار یا خاتون عصبه‌سی وارث اولور، ار جنسی خاتون جنسنه هر حالده ترجیح قیلنمق قاعده‌سی اوزرنده. (۳۱*)

32) شو نسللرده منقرض اولور ایسه، تخت وارثلگی روباشی ایمپراطورڭ کوچوك اوغللرینڭ قزلری نسلنه کوچوب، اولگی ترتیب اوزرنده کیدر. صوڭره روباشی ایمپراطورڭ بویوك قزلرینڭ اوغللرینه، اوغللری قالمامش ایسه، قزلرینه کوچوب؛ اوغل قزلرنده رعایه قیلنور ترتیب اوزرنده کیدر.

33) روباشی ایمپراطورڭ بویوك قزینڭ اوغل نسلی ده قز نسلی ده

(۳۰*) سلاله = Родъ = سلطنت یا شرف عائله‌سی.

(۳۱*) روباشی ایمپراطور = Императоръ-Родоначальникъ عرق کلمه‌سی ـ لسان عرب ده آغاچڭ تنڭ طامورلرینه هم ده هر شیئڭ اصلنه اطلاق قیلنمق جهتیله نسلڭ یوقاری طرفنه اطلاق قیلنور. جمعی عروق کلور. عروق سوزی بزم لسانمزده تخفیف قیلنوب اروغ، روغ، نهایت «رو» اولور. بوڭا کوره «رودوناچالنیك» سوزینی «رو باشی» سوزیله ترجمه ایتدم.

خاتون طارماغی = женское поколѣніе

بویوك طارماق بالالری = Нисходящая Старшая

قارندشلر طارماغی = Боковая линія

نسلدش، رودش خاتون = Родственница

خاتونڭ ار یا خاتون عصبه‌سی = Лицо муж. или жен., которое заступаетъ ея мѣсто

Из фондов Российской Национальной библиотеки

قالمامش ایسه، تخت وارثلگی کوچوك قزینڭ اوغل نسلنه، صوڭره قز نسلنه انتقال ایدر. و هاکذا.

34) کوچوك همشیره، ولو اوغللری وار ایسه ده، بویوك همشیره‌یی تخت وارثلگی حقندن محروم ایده‌مز، ولو زوجی بولنماسه ده. کوچوك برادر اوزینڭ بویوك همشیره‌لرینه ده تقدیم قیلنور.

35) اگرده تخت وارثلگی باشقه بر تخت ده پادشاهلق ایتوچی خاتون نسلنه ایرشور ایسه، وارث اولاچق ذات دین هم تخت انتخاب ایتمك خصوصنده تخییر قیلنور. اگر روسیه تختنه رغبت ایدر ایسه، اوزینڭ ولیعهدیله برابر اولگی دینینی براقور؛ اوزینڭ تختی معین بر قانون ایله باغلی ایسه، اولگی تختینی براقمق شرط اولور. بر فرض اوزینڭ دینینی براقماسه، ترتیب ده اڭ یاقین ذات وارث اولور.

36) آنا طرفی پادشاهلق ایتوچی فامیلیه‌لرڭ برینه منتسب توگل ایسه، آتا طرفی ایمپراطور فامیلیه‌سندن اولسه ده، تخت وارثلگنه بالالرڭ حقی اولماز.

37) تخت وارثلگی حقنده یوقاری ده بیان قیلنمش قاعده‌لرڭ حکملری باقی ایکن، حقی وار وارث اوزینڭ حقوقلرندن استعفا ایده بیلور، اگرده کله‌چك‌ده تخت وارثلگی خصوصلرنده استعفا سببیله اشکال چیقارلق اولماز ایسه.

38) استعفا اعلان قیلنوب قانون قیلنبقدن صوڭ، وارثڭ وارثلك حقی هیچ بر وقت قایتماز.

39) تخت وارثلری ایمیراطور یا ایمپراطوریتسه روسیه تختنه جلوسلری هم ده میرون زیتیله مسح قیلنمقلری دقیقه سنده یمین ایدرلر، تخت وارثلگی حقنده یوقاری ده بیان قیلنمش قانونلری صداقتله محافظه ایده‌چکلرینه. (٣٩*)

40) بلوغ یاشی ایمپراطورلر حقنده ده ولیعهدلری حقنده ده هر ایکی جنس ده اون آلتی یاش اعتبار قیلنور.

41) ولیعهد ایمپراطور بلوغدن مقدم سلطنت تختنه قرار ایدر ایسه ولیعهد ایمپراطورڭ بلوغنه قدر، حکومت هم وصیلك تأسیس قیلنور.

(٣٩*) Миропомазанье = میرو اسملی زیت مایی ایله مسح ایتمك، یا مسح قیلنمق. خریستیانلرڭ اسرار دینیه‌لرندندر. خسته‌لرڭ یاش بالالرڭ، قوروناتسیه وقتنده ایمپراطورلرڭ چیگه‌لرینه ناصیه‌لرینه سورتمك بر رسم دینی اولمشدر.

42) حکومت هم وصیلك یا بر ذاتڭ امانتنه تسلیم قیلنور، یاخود حکومت برینڭ، وصیلك دیگرینڭ امانتنه ویرلور.

43) حکومتی وصیلگی بر ذاتڭ امانتنه یاخود ایکی ذاتڭ امانتلرینه ویرمك اختیاری سلامت ایمپراطورڭ رأینه ارادهسنه تابعدر؛ وفاتندن صوڭ خطرسزلگی تأمین ایتمك ملاحظهسنه کوره، ایکیدن برینی انتخاب ایدر.

44) ایمپراطور حال حیاتنده حکومتی هم وصیلگی تعیین ایتمهمش ایسه، حکومت هم وصیلك ولیعهد ایمپراطورڭ آتاسنڭ آناسنڭ حقی اولور.

45) ولیعهدڭ آتاسی آناسی یوق ایسه، تخت وارثلگنه اڭ یاقین قارنداشلری حکومتی هم وصیلگی حائز اولور.

46) حکومت هم وصیلك حقوقنه اهلیتسزلگڭ شرعی عذرلری:
١) مجنونلك، ولو موقت ایسه ده، ٢) طوللرڭ حکومت یا وصیلك اثناسنده ایکنچی دفعه نکاحلری.

47) دولتڭ مدیرینه حکومت شوراسی لازمدر. مدیر شوراسز، شورا مدیرسز اولاماز.

48) شورا-یوقاری ایکی قلاصدن مدیرڭ انتخابیله صایلانمش آلتی ذاتدن تشکیل قیلنور. باشقهلرینیده مدیر تعیین ایدر، اگرده اوزگهرولر واقع اولور ایسه.

49) ایمپراطور فامیلیهسندن رجال صنفی، بالغ اولمق همده آلتیدن طیش اولمق شرطیله، شورا مذاکرهلرینه اشتراك ایدهبیلور، مدیرڭ انتخابیله.

50) حکومت شوراسنه، وصیلك اشلرندن ماعدا، دولت اشلرینڭ هر بری عائد اولور.

51) مدیر شوراده رأی صاحبی اولور.

52) اعضالری صایلانوب، شورا تعیین قیلنهبیلور، اگر مرحوم ایمپراطور حضرتلرینڭ باشقه بر فرمانی یوق ایسه. چونکه ایمپراطور حضرتلرینه احوال هم خلق دها زیاده معلوم اولسه کرك.

Из фондов Российской национальной библиотеки

سلطنت تختنه جلوس، هم بیعت حقنده ․

53) ایمپراطورنڭ موتی دقیقه‌سنده ولیعهدی، وارثلك قانونی قوتیله، سلطنت تختنه جالس اولور․ ولیعهدنڭ جلوسی ایمپراطورنڭ موتی دقیقه‌سندن اعتبار قیلنور․

54) جلوس همایوندن بشارت ویره‌چك فرمان ده تختنڭ وارثی ولیعهدی ده تعیین قیلنور، قانون حکمیله وارث اولاچق ذات وار ایسه․

55) تخت ده قرار ایتمش ایمپراطورنڭ اوزینه هم‌ده ولیعهدینه صداقت وظیفه‌سی -علنی یمین ایله تأکید قیلنور․

56) هر جان اوزینڭ دیننه دولتڭ قانوننه موافق یمین ایدر․ (٥٦*)

57) جلوس دقیقه‌سنده مقدس قوروناوانیه مقدس مسح رسملری اجرا قیلنور، یونانی-روس پراووصلاویه کنیسه‌سنڭ آیینلری اوزرنده․ (٥٧*)

58) جلوسڭ مقدس رسملرینه، ایمپراطور حضرتلرینڭ مساعده‌سیله، قدسیتلی خاتونی‌ده اشتراك ایدر․ (ا) جلوس دقیقه‌سنده ایمپراطور حضرتلری متأهل توگل ایسه، ایمپراطورنڭ خاتونی حقنده قورونووانیه رسملرینی تجدید ایتمك ایمپراطورنڭ خصوصی مساعده‌سنه توقف ایدر․ (ب)

عظمتلی ایمپراطورنڭ لقبلری، دولتڭ طغراسی حقنده․

59) شوکتلی ایمپراطورنڭ کامل القابی شویله در:

Божіею поспѣшествующею милостію, Мы N. N., Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Московскій, Кіевскій, Владимірскій, Новогородскій; Царь Казанскій, Царь Астраханскій, Царь Польскій, Царь Сибирскій, Царь Херсониса Таврическаго, Царь Грузинскій; Государь Псковскій и Великій Князь Смоленскій, Литовскій, Волынскій, Подольскій, и Финляндскій; Князь Эстляндскій, Лифляндскій,

---

(٥٦*) یمین کاغدلری سه‌نات واسطه‌سیله هر طرفه نشر قیلنوب، کنیسه‌لرده معبدلرده هر ملت اوزینڭ روحانیلری حضورنده یمین ایدر، هم‌ده یمین کاغدلرینی امضا ایدر. یمین، اون ایکی یاشدن آشاغی اولماق شرطیله، ارلره مخصوصدر․

(٥٧*) آیین = Чинъ

Из фондов Российской национальной библиотеки

Курляндскій и Семигальскій, Самогитскій, Бѣлостокскій, Корельскій, Тверскій, Югорскій, Пермскій, Вятскій, Болгарскій и иныхъ; Государь и Великій Князь Новогорода Низовскія земли, Черниговскій; Рязанскій, Полотскій, Ростовскій, Ярославскій, Бѣлозерскій, Удорскій, Обдорскій, Кондійскій, Витебскій, Мстиславскій и всея сѣверныя страны Повелитель; и Государь Иверскія, Карталинскія и Кабардинскія земли и области Армянскія; Черкасскихъ и Горскихъ Князей и иныхъ Наслѣдный Государь и Обладатель; Государь Туркестанскій; Наслѣдникъ Норвежскій, Герцогъ Шлезвигъ-Гольстинскій, Стормаринскій, Дитмарсенскій и Ольденбургскій, и прочая и прочая и прочая.

60) قانون ده صانالمش بعض صورتلرده شو القابی اختصار جائز اولور:

Божіею милостію Мы N N, Императоръ и Самодержецъ Всероссійскій, Царь Польскій, Великій Князь Финляндскій, и прочая и прочая и прочая.

---

61) روسیه‌ده دولت طغراسی: آلتون قالقان اوزرنده ایکی باشلی قاره قوش، ایکی باشی اوزرنده ایکی تاج؛ شو ایکی تاج اوزرنده ینه بر بویوك تاج؛ بویوك تاجك ایکی طرفنده مخصوص لەنتەلر؛ قاره قوشك اللرنده ایمپراطور عصاسیله آلتون طوپ، طوپ اوزرنده آلتون صلیب. قاره قوشك کوکره‌گنده موسقوا طغراسی: مخصوص قالقان اوزرنده، آت اوستنده، آلتون سونگی‌سیله بویوك اژدهانی اولتوروچی پیغمبر جرجیس صورتی. (٦١*)

روسیه‌ده دین.

62) روسیه‌ده هم برنچی هم غالب دین - پراووصلاویه‌در.

63) روسیه تختنه صاحب ایمپراطور پراووصلاویه‌دن باشقه دین‌ده اولاماز.

64) روسیه ایمپراطوری، خریستیان پادشاه اولمق صفتیله، خریستیانلغك هم کنیسه‌لرك الك بویوك حافظی اولور.

65) کنیسه‌لری اداره خصوصنده ایمپراطورك مستقل اراده شاهانه‌سی سینود واسطه‌سیله تنفیذ قیلنور.

(٦١*) طغرا=Гербъ قاره قوش، قارتال، نسر=Орелъ—ایمپراطور عصاسی=Скипетръ
آلتون صلیبلی آلتون طوپ=Держава

Из фондов Российской национальной библиотеки

(66) روسیه ده پراووصلاویه کنیسه‌سنه تابع توگل تبعه‌لرڭ همه‌سی‌ـ دینلری عبادتلری خصوصنده هر یرده حر اولور.

(67) دین حریتی یالگز خریستیان مذهبلرینه مخصوص اولمایوب، یهودیلری ده، محمدیلری ده، مجوسیلری ده شاملدر. (ا) روسیه ده وار هر بر ملت اوز دیننده اوز لساننده خداسنه ثنا ایدوب، ایمپراطورلرڭ صاغلقلرینه سعادتلرینه دولتڭ قوتنه شوکتنه دعا ایدر. (ب)

(68) روسیه ده یات مذهب خریستیانلرڭ یات دینلرڭ دینی اشلری، ایمپراطور حضرتلرینڭ مساعده‌سیله، اوزلرینڭ روحانی رئیسلری مخصوص حکومتلری اداره‌سنده اولور.

روسیه تبعه‌لرینڭ حقوقلری وظیفه‌لری حقنده

(69) روسیه ده تبعه‌لك حقوقلرینه نائل اولمق، تبعه‌لك حقوقلرندن محروم اولمق شروطی قانونلرده تفصیل قیلنور.

(70) تختی هم وطنی حمایه ایتمك تبعه‌لرڭ الڭ مقدس وظیفه‌لریدر. ارلرڭ همه‌سنه، بلااستثنا، عسکرلك وظیفه‌سی مترتب اولور.

(71) روسیه تبعه‌لرینڭ همه‌سی قانون حکمیله طلب قیلنه‌چق صالوملری پوشلینه‌لری البته ادا ایدرلر، هم‌ده عسکرلك خدمتلرینی‌ده تکمیل ایدرلر.

(72) جنایتی ایچون هیچ بر انسان مسئول اولاماز، مگر قانون ده تعیین قیلنمش طریق ایله.

(73) هیچ بر انسانی توقیف ایتمك ممکن اولماز، مگر قانون ده تعیین قیلنمش صورتلرده.

(74) هیچ بر انسان جزالرڭ هیچ برینه محکوم اولماز، مگر جزا قانونلرنده بیان قیلنمش جنایتلری ایچون محکوم اولور، اگرده یاڭیدن نشر قیلنمش قانونلر جانیلرڭ اشلرینی جنایت اولمقدن چیقارماز ایسه.

(75) هر آدمڭ مسکنی مأموندر. صاحبلرینڭ اذنی بولنمادقچه مسکنلری تفتیش ایتمك البته ممنوع اولور. مگر قانون ده تعیین قیلنمش صورتلرده، قانون ده تعیین قیلنمش ترتیب ایله.

Из фондов Российской Национальной библиотеки

76) اقامت يريني صناعتلرڭ هر برينى اوز اختياريله انتخاب ايتمك، املاك آلمق ويرمك، دولت حدودندن هر وقت بلاممانعه چيغه بيلمك حقوقلرينه روسيه تبعه‌لرينڭ هر برى مالكدر. شو حقوقلرڭ تحديدلرى يالگز خصوصى زاقونلر قوتيله تعيين قيلنه بيلور.

77) ملك محترمدر. لكن، غير منقول ملكلرى جماعتڭ ياخود دولتڭ ضرورى حاجتلرى يولنده، مصادره ايتمك ضرور اولور ايسه، قيمت عادله‌سى ويرلمك شرطيله جائز اولابيلور. (٧٧*)

78) روسيه تبعه‌لرينڭ همه‌سى، دولت قانونلرينه مخالف توگل مقصدلر ايله، قورالسز فتنه‌سز اولمق شرطيله، صوبرانيه ياصامق حقوقنه مالك اولور. قانون ده تعيين قيلنور: صوبرانيه شرطلرى، آچمق قاپامق ترتيبلرى، هم ده صوبرانيه اورونلرينڭ تحديدلرى.

79) هر بر انسان، قانون قلميله رسم قيلنمش دائره حدودنده، اوزينڭ فكرلرينى لسانيله ده قلميله ده بيان ايده بيلور؛ هم ده طبع يوليله ياخود باشقه طريقلرڭ هر بريله اوزينڭ فكرينى نشر ايده بيلور.

80) روسيه تبعه‌لرى، دولت قانونلرينه مخالف توگل مقصدلر يولنده، شركتلر صايوزلر عقد ايده بيلورلر. شركتلرى صايوزلرى تشكيل ايتمك شرطلرى، شركتلره صايوزلره شخصيت شرعيه حقوقلرينى آلمق ترتيبلرى، شركتلرى صايوزلرى يابمق (قاپامق) يوللرى قانون بيانيله تعيين قيلنور.

81) روسيه تبعه‌لرى اديان حريتيله استفاده ايدرلر. حريت دينيه‌دن استفاده شرطلرى قانون ده بيان قيلنور.

82) روسيه تبعه‌لرينڭ حقوقيله روسيه‌ده اقامت ايتوچى اجنبى دولت تبعه‌لرى ده استفاده ايدرلر؛ لكن قانون ده بيان قيلنمش تحديدلرى رعايه ايتمك شرطيله.

83) اداره حربيه يا اداره عرفيه حالنده اعلان قيلنمش يرلرى شو فصلڭ حكملرندن استثنا صورتلرى خصوصى زاقونلرده تعيين قيلنور.

(٧٧*) مصادره = Принудительное отчужденіе

Из фондов Российской национальной библиотеки

دولت قانونلری حقنده.

84) روسیه دولتی، معلوم مقبول ترتیب اوزرنده نشر قیلنمش زاقونلرڭ صاغلام اساسلری اوزرنده اداره قیلنور.

85) قانونلرڭ قوتی روسیه تبعه‌لرینڭ هر بری حقنده، هم‌ده روسیه‌ده اقامت ایتوچی اجنبی دولت تبعه‌لرینڭ همه‌سی حقنده بلافرق مجبوریدر.

86) هم دولت دوماسنده هم دولت شوراسنده قبول قیلنمادقچه یاکی قانونلرڭ هیچ بری نشر قیلنماز؛ ایمپراطورڭ تصدیق شاهانه‌سی بولنمادقچه یاکی زاقونلرڭ هیچ بری قوتی حائز اولماز.

87) دولت دوماسنڭ عطالتی اثناسنده پارلامنتلرده مذاکره‌سی حاجت تدبیرلرڭ بری فوق‌العاده احوالڭ اقتضاسیله لازم اولور ایسه، مینسترلر شوراسی او خصوص‌ده ایمپراطور حضرتلرینه بلاواسطه عرض ایدر. (تصدیق ایتدرر.) لکن او تدبیر دولتڭ اساس قانونلرینی، شورا هم دوما مؤسسه‌لرینی، انتخاب نظاملرینی هیچ بر صورتله تبدیل ایده‌مز. او تدبیرڭ حکمی تمام اولور (باطل اولور)، اگر دولت دوماسنڭ اشتغالی باشلاندقدن صوڭ ایکی آی مدت ایچنده مینستر یا شعبه مدیری طرفندن او تدبیره موافق قانون لائحه‌سی دولت دوماسنه تقدیم قیلنماسه، یاخود دولت شوراسیله دولت دوماسی او تدبیری قبول ایتمه‌سه.

88) دولتڭ بر قطعه‌سنه یا خلقڭ بر قسمنه مخصوص اولمق اوزره نشر قیلنمش قانونلری یاکی عمومی قانون نسخ ایتمز، اگرده او قانونلرڭ منسوخلگی یاکی عمومی قانون‌ده بیان قیلنماسه.

89) هر قانونڭ قوتی یالڭز کیله‌چك زمان ایچوندر. لکن شو قانونڭ حکمی اولگی زمانلری‌ده شاملدر قیدی قانونڭ اوزنده بیان قیلنور ایسه، یاخود قانون اولگی بر قانونڭ تفسیری کبی اولور ایسه، شو ایکی تقدیرده قانونڭ قوتی اولگی زمانلره‌ده عائد اولابیلور.

90) قانونلرڭ همه‌سی سه‌نات النده صاقلانور. بوڭا کوره، همه قانونلرڭ اوزلری یاخود تصدیق قیلنمش نسخه‌لری سه‌نات النه البته تسلیم قیلنور.

91) قانونلری، معلوم طریقیله، سەنات اعلان ایدر. اعلاندن قبل، قانون عمل ایتمز.

92) تشریع قرارلرینی سەنات اعلان ایدەمز، اگرده نشرلرینڭ ترتیبی شو اساس قانونلرده تعیین قیلنمش نظاملره موافق اولماز ایسه. (٩٢*)

93) اعلان قیلندقدن صوڭ، هر بر قانون قانونلك قوتنه مالك اولوب، موجبیله عمل عمومیتله واجب اولور. اگر قانونڭ اوزرنده مبدأ کوسترلمش ایسه، او مبدأ معتبر اولوب؛ تعیین قیلنمامش ایسه، قانون طبع قیلنمش سەنات کاغدینڭ وصول دقیقەسی مبدأ اولور. عمومی اعلاندن قبلده، یا تلەغراف یا خود مخصوص قوریەر واسطەسیله خبر ویرلوب، تنفیذ قیلنەچغی قانونڭ اوزنده بیان قیلنەبیلور. (٩٣*)

(اعلانڭ رسمی طریقلری بعضاً بایتاق زمانلره محتاج اولوب، فوق العاده صورتلرده انتظار ایتمك احیاناً ممکن اولماز. اویله صورتلرده قانون عمومی اعلاندن قبل عمل ایدەبیلور. قانونڭ اوزندە بیان قیلنمق شرطیله.)

94) قانون یالکز قانون قوتیله نسخ قیلنەبیلور. یاڭی قانون قوتیله قطعی صورتده نسخ قیلنمادقچه، بوڭا کوره هر بر قانون قانونلك شرفینی تمامیله محافظه ایدر.

95) قانون رسمی طریقیله اعلان قیلندقدن صوڭ، جهل هیچ بر انسان حقنده عذر اولماز.

(٩٢*) تشریع قرارلری = Законодат. Постановленія

نشرلرینڭ ترتیبی = Порядокъ ихъ изданія

(٩٣*) موجبیله عمل واجب اولور = Получаеть обязательную силу

مبدأ = Срокъ

مخصوص قوریەر = Нарочный

قوریەر هم ناروچنی مقابلنده بزم اسکی ادبیاتمز: برید، تاتار، قاصد، چابار، نامه بر، اولاق سوزلرینی استعمال ایدر ایدی.

Из фондов Российской национальной библиотеки

96) حربیه، بحریه نظارتلرینڭ صناعیه مالیه تشکیلات شعبه‌لرینه هم ده حربی مأمورلره بحری مأمورلره عائد فرمانلرڭ تنظیماتڭ تعلیماتڭ همه‌سی، حربیه شوراسنڭ بحریه‌لر شوراسنڭ مذاکره‌لری قرارلری صوڭنده، طوغری ایمپراطور حضرتلرینه تقدیم قیلنوب، تصدیق قیلنور، اگرده شو فرمانلر تنظیماتلر تعلیماتلر یالکز حربیه بحریه نظارتلرینه مخصوص اولوب؛ عمومی قانونلری وضع ایتمك جهتلرینه ده متعلق اولماسه؛ هم ده دولت خزینه‌سنه یاڭی خرجلری ایجاب ایتمه‌سه؛ یاخود یاڭی خرجلری ایجاب ایدوب ده، حربیه بحریه بودجه‌لرینڭ صاقلانمه پاره‌لری او خرجلره وفا ایدر ایسه. اگر یاڭی خرج مذکور صاقلانمه پاره‌لر ایله تسویه قیلنورلق توگل ایسه، فرمانلری تعلیماتی تنظیماتی تصدیق ایتدرور ایکن، یاڭی خرجلره وفا ایده‌چك قدر قره‌دیت آلمق مساعده‌سی ده طلب قیلنور. (*٩٦)

97) حربیه بحریه نظارتلرینڭ عدلیه شعبه‌لرینه عائد قرارلرڭ همه‌سی حربی بحری نظاملرده کوسترلمش ترتیب اوزرنده نشر قیلنور.

(*٩٦) صناعیه شعبه‌سی=Техническая частъ

مالیه شعبه‌سی=Хозяйственная часть

تشکیلات شعبه‌سی=Строевая часть

فرمانلر، امرلر=Постановленія

تنظیمات=Положенія

تعلیمات، اینستروکسیه=Наказы

حربیه شوراسی=Военный совѣтъ

بحریه‌لر شوراسی=Адмиралтействъ совѣтъ

آدمیرالته‌یستوا=روسیه ده بحریه اداره‌لرینه اطلاق قیلنور. ئه‌کاترینه زمانه‌سنده بحریه اداره‌سی آلتی ئه‌کسپه‌دیتسیه‌دن تألیف قیلنمش بر هیئت کلیه دن عبارت اولوب، آدمیرالته‌یستوالر کلیه‌سی معناسنده Адмиралтействъ коллегія اسمیله تسمیه قیلنمش ایدی. ایمپراطور برنچی آله‌کساندر زمانه‌سنده قولله‌گیه الغا قیلنوب، بوتون وظیفه‌لری بحریه نظارتنه ویرلمش ایسه ده اسمی همان صاقلانوب، Адмиралтействъ совѣтъ اسمی جمع صیغه‌سیله قالدی.

شوکون بحریه نظارتنه دائر همه مسئله‌لر بحریه شوراسنده مذاکره قیلنور. قانون ماده‌لرینه عائد پرویقتلر، مذاکره قیلندقدن صوڭ، پارلامنت واسطه‌سیله؛ اما صناعیه، مالیه، تشکیلات جهتنه عائد پرویقتلر طوغری ایمپراطور حضرتلرینه بلاواسطه تقدیم قیلنوب، تصدیق قیلنور.

Из фондов Российской национальной библиотеки

دولت شوراسی، دولت دوماسی، حرکتلرینك
کیفیتی حقنده.

98) دولت شوراسی ده دولت دوماسی ده ایمپراطور حضرتلرینك اوقازلریله هر سنه دعوت قیلنور.

99) دولت شوراسنك ده دولت دوماسنك ده سنه‌لك اشتغاللرینك مدتی، سنه ایچنده فاصله‌لرینك مدتی ده وقتی ده ایمپراطور حضرتلرینك اوقازاریله تعیین قیلنور.

100) دولت شوراسی ایمپراطورك اراده شاهانه‌سیله تعیین قیلنه‌چق اعضالردن هم ده خلق اختیاریله صایلانمه اعضالردن تشکیل قیلنور. دولت شوراسنك مجلسلرینه ایمپراطورك فرمان شاهانه‌سیله تعیین اعضالری آراسندن دعوت قیلنه‌چق اعضالرك بوتون صانی صایلانمه اعضالرك صانلرندن زیاده اولماز. (١٠٠*)

101) دولت دوماسی، انتخاب نظاملرینه موافق اساس ده، خلق طرفندن بش سنه مدتله صایلانمش وکیللردن تشکیل قیلنور.

102) دولت شوراسی اوزینك صایلانمه اعضالرینك وکالتلرینی اختبار ایدر. دولت دوماسی ده بوتون اعضالرینك وکالتلرینی اختبار ایدر.

103) عین وقت ده دولت شوراسنك ده دولت دوماسنك ده اعضاسی اولمق ممکن اولماز.

104) دولت شوراسنك صایلانمه اعضالری، مدتلرینك انقضاسندن قبل ایمپراطورك اوقازیله تبدیل قیلنه بیلور. ایمپراطور حضرتلرینك اوقازنده یاکی اعضالری صایلامق وقتی ده بیان قیلنور. (١٠٤*)

105) بش سنه‌لك مدتك انقضاسندن قبل، ایمپراطورك اوقازیله، دولت دوماسی فسخ قیلنه بیلور. اوقازك اوزنده یاکی انتخابات هم دعوت وقتی تعیین قیلنور. (١٠٥*)

(١٠٠*) تعیین اعضالری=Члены по назначенію

(١٠٢*) اختبار=Провѣрять

(١٠٤*) تبدیل=Замѣнять новымъ составомъ

(١٠٥*) فسخ قیلنه بیلور=Можетъ быть распущена

Из фондов Российской Национальной библиотеки

106) تشریع امورلرنده دولت شوراسیله دولت دوماسنڭ حقوقلری متساوی اولور. (برابر اولور.) (١٠٦*)

107) تنظیمات داخلیه‌لرنده تعیین قیلنمش اصول اوزرنده، دولت شوراسی‌ده دولت دوماسی‌ده حاضرگی قانونلری تغییر ایدوب یاڭی قانونلری نشر ایتمك خصوصلرینه عائد ملاحظه‌لرینی عرض ایده‌بیلور. لکن دولتڭ اساس قانونلرینی تفتیش ایتمك مذاکره ایتمك بسمله‌سی ایمپراطور حضرتلرینڭ یالڭز اوزینه مخصوصدر. (١٠٧*)

108) دولت شوراسی‌ده دولت دوماسی‌ده، اوزلرینڭ تأسیساتلرنده تعیین قیلنمش اصول اوزرنده، قانون حکمیله سنات مراقبه‌سنه تابع مینسترلره، شعبه‌لرڭ باش مدیرلرینه جواب آلمق یولیله قطعی طلب ایله مراجعت ایده‌بیلور، اگرده مینسترلرڭ باش مدیرلرڭ اوزلری یاخود آنلره تابع اداره‌لر مأمورلر خلاف قانون حرکتلره ارتکاب ایتمشلر ایسه. (*)

109) دولت شوراسنڭ دولت دوماسنڭ نظارتلری اقتدارلری مذاکره‌لری دائره‌لرینه، اوزلرینڭ تأسیساتلرنده تعیین قیلنمش اصول اوزرنده، داخل اولور یالڭز اوزلرینڭ تأسیساتلرنده صانالمش اشلر.

110) تشریع لائحه‌لری دولت دوماسنده مذاکره قیلنوب؛ قبول قیلنور ایسه، دولت شوراسنه کیدر. دولت شوراسی طرفندن باشلانمش لائحه‌لر، شوراده مذاکره قیلندقدن صوڭ، دولت دوماسنه کیدر.

111) یا دولت شوراسی یا دولت دوماسی طرفندن قبول قیلنمامش لائحه‌لر مردود حساب قیلنور.

(١٠٦*) تشریع امورلرنده = Въ дѣлахъ законодательства

تنظیمات داخلیه' تأسیسات داخلیه = Учрежденія

تفتیش ایتمك، مذاکره ایتمك بسمله‌سی = Починъ пересмотра اهمیتلی شرفلی بویوك اشلرده почин сوزینی بسمله سوزیله ترجمه ایتمك تشبث سوزلرینی استعمال ایتمکدن گوزل هم مناسب اولسه کرك.

(١٠٨*) اوزلرینڭ تأسیساتلرنده تعیین قیلنمش اصول اوزرنده = Въ порядкѣ ихъ учрежденіями опредѣленномъ.

جواب آلمق یولیله قطعی طلب = Запросъ

(١٠٩*) نظارتلری اقتدارلری دائره‌سنه داخل اولور = Вѣдѣнію ихъ подлежатъ

(١١٠*) تشریع لائحه‌لری = Законодат. предположенія

Из фондов Российской национальной библиотеки

112) دولت شوراسنڭ يا دولت دوماسنڭ معرفتيله ترتيب قيلنوب ده ايمپراطور طرفندن تصديق قيلنمق شرفنه نائل اولمامش لائحه‌لر ـ تشريع مذاكره‌لرينه عين او دوره‌ده (سه‌سيه‌ده) اعاده قيلنه‌ماز. لكن دولت شوراسيله دولت دوماسنڭ برى طرفندن ترتيب قيلنوب‌ده ديگرى طرفندن رد قيلنمش لائحه‌لر، ايمپراطورڭ فرمان شاهانه‌سى صادر اولور ايسه، عين او دوره ايچنده اعاده قيلنه بيلور.

113) دولت دوماسنه ويرلوب ده دوما طرفندن ده شورا طرفندن ده قبول قيلنمش لائحه‌لر، كذلك شورا بسمله‌سيله باشلانوب‌ده شورا طرفندن‌ده دولت دوماسى طرفندن‌ده قبول قيلنمش لائحه‌لر ـ ايمپراطور حضرتلرينه تقديم قيلنور، دولت شوراسنڭ رئيسى واسطه‌سيله.

114) دولتڭ كله‌چك سنه وارداتنه مصارفنه دائر بودجه لائحه‌سى تدقيق قيلنور ايكن، دولت بورجلرينه التزاملرينه تعيين قيلنمش مبلغلرى حذف ايتمك يا اختصار ايتمك ممكن اولماز.

115) سراى شاهانه مينسترستواسنڭ هم‌ده آڭا تابع اداره‌لرڭ نفقه‌لرينه عائد قره‌ديتلر، اگرده ١٩٠٦ سنه بودجه‌سنده تقدير قيلنمش مقداردن آرتق اولماسه، دولت شوراسنڭ‌ده دولت دوماسنڭ‌ده مذاكره‌لرندن اوستون اولور. ايمپراطور فاميليه‌سنده حاصل اولابيله‌چك تبدللره كوره، شو قره‌ديتلرده حاصل اولابيله‌چك اوزگه‌لكلرڭ مقدارلرى‌ده دولت شوراسنڭ دولت دوماسنڭ مذاكره‌لرينه عائد اولمقدن اوستون اولور.

116) دولت بودجه‌سى موسم باشنده (پارلامنتلرڭ برى طرفندن) قبول قيلنماسه يوليله قبول قيلنمش اولگى بودجه قوّتنده قالور، صوڭ نظاملره كوره تغييرى لازم اولمش ماده‌لره باشقه‌لرى. ياڭى بودجه اعلاننه قدر، مينسترلر شوراسنڭ قراريله، مينسترستوالرڭ، شعبه‌لرينڭ تصرفلرينه، حاجت صاين قره‌ديت ويرله طورور، لكن قره‌ديتلرڭ بر آيلق يكونى بودجه‌ده تعيين قيلنمش يكونڭ اون‌ايكى ده برندن آرتق اولمامق شرطيله.

117) بودجه‌دن فضله فوق‌العاده اولوب، محاربه ساعتلرينڭ حاجتلرينه هم‌ده محاربه حاضرلكلرينه ضرور اولابيله‌چك قره‌ديتلر، قانون ده تعيين قيلنمش اصول اوزرنده، اداره‌لرڭ هر برينه فرمان شاهانه حكميله ويرلور.

١١٧) فضله، فوق‌العاده=Сверхсмѣт. чрезвычайные

118) دولتنڭ بودجه‌سی نصل تصدیق قیلنور ایسه، دولتنڭ عادی هم فوق‌العاده مصرفلرینی طویدرمق (قاپامق) ایچون دولتنڭ استقراضلری‌ده اویله تصدیق‌قیلنور. (١١٦-١١٧) ماده‌لرڭ استقراضلری فرمان شاهانه حکمیله تصدیق قیلنور. دولت استقراضلرینڭ وقتی‌ده شروطی‌ده فرمان شاهانه یولیله تعیین‌قیلنور.

119) آرمیه هم فلوطی توگلله‌مك ایچون حاجت اولاچق عسکرڭ صانی حقنده لائحه‌لر دولت دوماسنه ایرکه‌ن ویرلوب ده مای برینه قدر قبول قیلنوب نشر قیلنماسه، لازم مقدار عسکر ایمپراطورڭ اوقازیله دعوت قیلنور، لکن اولگی سنه‌ده دعوت قیلنمش مقداردن آرتق اولمامق شرطیله.

مینسترلر شوراسی، مینسترلر، هم شعبه‌لرینڭ باش مدیرلری حقنده.

120) مینسترلرڭ شعبه مدیرلرینڭ تشریع خصوصلرنده دولتی اداره جهتلرنده حرکتلرینڭ یوللری برلشمکلری قانون‌ده تعیین قیلنمش اساسلر اوزرنده، مینسترلر شوراسنڭ امانتنه حمل قیلنمشدر.

121) مینسترلر، شعبه‌لرڭ باش مدیرلری دولت شوراسنده دولت دوماسنده رأی صاحبی اولابیلورلر، اگرده اعضالری ایسه‌لر.

122) مینسترلر شوراسنڭ، مینسترلرڭ، باش مدیرلرڭ، هم‌ده قانون حکمیله اقتدارلری وار باشقه اداره‌لرڭ امرلری تعلیماتلری فرمانلری قانونلره مخالف اولمامق شرطدر.

123) مینسترلر شوراسنڭ رئیسی، مینسترلر، شعبه‌لرڭ باش مدیرلری دولت اداره‌سنڭ حرکت عمومیه‌سی جهتیله ایمپراطور حضرتلری قاشنده مسئول هم ضامن اولور. هر بری علی حده اوزینڭ اشلری فرمانلری حقنده مسئول اولور.

124) وظیفه‌لرینه عائد جنایتلری ایچون، مینسترلر شوراسنڭ رئیسی، مینسترلر، شعبه‌لرڭ باش مدیرلری جنائی ملکی مسئولیتلره، قانون‌ده تعیین قیلنمش اساسلر اوزرنده، تابع اولور. (١٢٤*)

(١١٨*) طویدرمق، قاپامق = покрытіе
(١١٩*) ایرکه‌ن = ایرته ایکن سوزندن مخفف = Заблаговременно
(١٢٠*) امانتنه حمل قیلنمش = Возлагается на совѣт Минис.
(١٢٤*) وظیفه‌لرینه عائد جنایتلری ایچون = За прест. по должности-дѣянія
جنائی ملکی مسئولیت = Госуд. и уголов. отвѣтственность

Инв. № 15706

Татар
3-4982
18586
ИПБ
1916 г.
Из фондов Российской национальной библиотеки

60 تیین .

Петроградъ, Серпуховская ул., д. 5, кв. 16.

М. Бигѣеву.

16

Из фондов Российской национальной библиотек

Татар.
3-4982

Из фондов Российской национальной библиотеки

Муса Җаруллаһ
Хокук асасия
[Основы права].
Петроград, 1916.

Из фондов Российской национальной библиотеки